

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Vår referens: 203/2009 SBM

Er referens: S2009/6742/SF

Stockholm 2009-10-05

Remissyttrande

Stöd till personer som lämnar sjukförsäkringen

Svenskt Näringsliv har givits tillfälle att yttra sig över promemorian om stöd till personer som lämnar sjukförsäkringen.

Sammanfattning

- Sammanfattningsvis tillstyrker Svenskt Näringsliv behovet av stöd och särskilda insatser för personer som inte längre uppbär någon ersättning från sjukförsäkringen.
- Det arbetsmarknadspolitiska introduktionsstödet bör även kunna erbjudas personer som förlorat rätten till sjukpenning efter 180 dagars sjukfrånvaro och som inte kan återgå till sin anställning. Den målgrupp som förslagen riktar sig mot kräver i många fall extraordinära insatser för att ha en möjlighet att kunna återgå i arbete. Promemorian innehåller i den delen ingen beskrivning av hur ansvariga myndigheter skall rustas för att kunna erbjuda det omfattande stöd som kommer att behövas.
- Lagstiftaren bör införa en bestämmelse innebärande en möjlighet att avsluta anställningsförhållandet när en anställd påbörjar ett arbetsmarknadspolitiskt introduktionsstöd.
- Svenskt Näringsliv understryker vikten av ett sammanhållet regelverk utan alltför många undantag.

Nytt arbetsmarknadspolitiskt introduktionsprogram

Svenskt Näringsliv tillstyrker förslaget att skapa ett nytt arbetsmarknadspolitiskt introduktionsprogram för personer vars dagar med sjukpenning eller sjukersättning har tagit slut och som på grund av att de saknar eller inte kan återgå till sitt tidigare arbete har skrivit in sig vid Arbetsförmedlingen. Enligt förslaget skall två rekvisit uppfyllas:

- 1) dagar med sjukpenning eller sjukersättning har tagit slut
- 2) saknar eller kan ej återgå till tidigare arbete

Det föreslagna introduktionsprogrammet infaller i de flesta fall vid en tidpunkt då den försäkrade varit helt eller partiellt frånvarande från arbetsmarknaden under lång tid. Erfarenheten visar att tidiga åtgärder har störst chans att medverka till ett snabbt återinträde på arbetsmarknaden. Svenskt Näringsliv vill därför framhålla att det finns personer som förlorar rätt till ersättning utan att dagarna med sjukpenning eller sjukersättning tagit slut och som också kan ha ett stort behov av att delta i ett introduktionsprogram. Det rör sig i synnerhet om de personer som efter 180 dagars sjukfrånvaro bedöms ha förmåga att utföra annat arbete på den reguljära arbetsmarknaden men som inte kan återgå till sin befintliga anställning. Mot bakgrund av att dessa personer har varit frånvarande förhållandevis kort tid är det sannolikt att ett introduktionsprogram i syfte att förbereda personen för en ny anställning kan spela en avgörande roll på ett annat sätt än vad arbetsförmedlingens ordinarie insatser kan erbjuda. Mot bakgrund av detta anser Svenskt Näringsliv att det arbetsmarknadspolitiska introduktionsprogrammet skall erbjudas en vidare krets personer än vad arbetsgruppen föreslår.

Liksom framhålls i promemorian lider många av de personer vars dagar med sjukpenning eller sjukersättning tar slut med början i januari 2010 av psykiska diagnoser. Psykisk instabilitet i kombination med långvarig frånvaro från arbetsmarknaden kommer att kräva speciell kompetens bland de personer som involveras i introduktionsprogrammet. Svenskt Näringsliv ställer sig tveksamt till om Arbetsförmedlingen i nuvarande situation kan erbjuda tillräckligt många handläggare med den särskilda kompetens som kommer att behövas vid årsskiftet. För att möta de speciella behov av stöd som erfordras bör introduktionsprogrammet genom upphandling kunna överföras till andra aktörer än arbetsförmedlingen. Genom ett sådant förfarande kan introduktionsstödet bättre anpassas efter de individuella behov som föreligger i det enskilda fallet. Vidare konstaterar Svenskt Näringsliv att arbetsförmedlingens nuvarande genomsnittliga handläggningstider innebär att det kommer att uppstå perioder utan ersättning och/eller insatser. Förslaget bygger på att introduktionsprogrammet kommer att kunna erbjudas i direkt anslutning till att ersättningen från sjukförsäkringen upphör. Det finns ingen beredskap för hur man ska hantera väntetider, vilket får anses vara en brist i förslaget.

Svenskt Näringsliv konstaterar att promemorian inte innehåller någon beskrivning eller exemplifiering av vad introduktionsprogrammen skall innehålla. Mot bakgrund av den stora mängd försäkrade som kommer att erbjudas det föreslagna introduktionsprogrammet bör förslagsställaren i vart fall kunna identifiera några riktlinjer eller utgångspunkter för innehållet.

Arbetsrättslig konsekvens

Svenskt Näringsliv konstaterar att promemorian inte i någon del beaktar de indirekta arbetsrättsliga konsekvenserna som kan uppstå till följd av regelverket. Bland de individer som kan komma ifråga för aktivitetsstöd med stöd av de föreslagna reglerna, är det många som fortfarande har kvar sin anställning. De regler som nu föreslås införas ersätter i någon mening det som tidigare varit tidsbegränsad sjukersättning. Från arbetsgivarhåll har det vid upprepade tillfällen framförts en önskan att tidsbegränsad sjukersättning skall ge en legal möjlighet att avsluta ett anställningsförhållande då det får anses klarlagt att den anställda under anseelig tid inte kommer att kunna utföra något arbete hos arbetsgivaren.

När nu tidsbegränsad ersättning ersätts av en bortre gräns i sjukförsäkringen i kombination med ett särskilt introduktionsstöd, avser detta situationer då en anställd varit frånvarande från arbetsplatsen under lång tid och då det genom arbetsförmågebedömning är klarlagt att det inte finns någon möjlighet för vederbörande att återgå till sin anställning. Mot bakgrund av detta bör reglerna kompletteras med en bestämmelse i lagen om anställningsskydd (LAS) som innebär att en anställning upphör i samband med att den anställda påbörjar aktivitet med arbetsmarknadspolitiskt introduktionsstöd. Genom ett sådant klagörande uppnås en önskvärd förutsägbarhet för såväl arbetsgivare som anställd. Liksom sjukförsäkringen ges en bortre gräns bör också anställningstryggheten i dessa fall ges en bortre gräns, närmare bestämt då det är klarlagt att arbetsförmåga inte längre finns på arbetsplatsen, då något inkomstbortfallsskydd inte längre utbetalas och då arbetsmarknadspolitiskt stöd ges.

I promemorian sägs att aktivitetsstöd skall kunna uppbäras av person som deltar i arbetsmarknadspolitiskt program *om arbetsgivaren har beviljat tjänstledighet utan lön*. I promemorian utelämnas dock den situation som kan uppstå då arbetsgivaren inte beviljar tjänstledighet.

Bedömning av arbetsförmågan

Arbetsgruppen föreslår att en arbetsförmågebedömning skall göras av försäkrad som inte kan fullfölja eller som skrivits ut från ett arbetsmarknadspolitiskt program på grund av sjukdom. Denna skall göras i samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Svenskt Näringsliv anser i likhet med arbetsgruppen att det är nödvändigt med en förutsebar bedömning av nedsättning av arbetsförmågan. Mot bakgrund av den korta tid som återstår innan de föreslagna reglerna skall träda ikraft är dock Svenskt Näringsliv tveksamt till om det finns utrymme för dessa myndigheter att åstadkomma en gemensam och rättssäker mall för arbetsförmågebedömningen i dessa fall. Det framgår inte heller av förslagen hur samverkan mellan myndigheterna i dessa fall skall äga rum. Det finns också skäl att beakta de förslag till struktur för bedömning av arbetsförmåga som kommer att presenteras i den pågående arbetsförmågeutredningen som enligt uppgift presenteras den 31 oktober.

Förlängd sjukpenning i vissa fall

Svenskt Näringsliv delar uppfattningen att det finns situationer då den försäkrade bör ges ett fortsatt skydd trots att det inte längre finns sjukpenningdagar kvar. Enligt förslaget skall förlängd sjukpenning kunna betalas för fler än 550 dagar i vissa fall.

En av de stora förändringarna som den s.k. rehabiliteringskedjan inneburit är att den allmänna sjukförsäkringen har försetts med en tydlig bortre gräns för rätt till ersättning. I och med att ett inkomstbortfallssystem förses med en bortre parentes uppkommer frågan om försörjning då tid för rätt till försäkringsersättning gått till ända. Rehabiliteringskedjan erbjuder redan en möjlighet att bevilja sjukpenning för tid efter 364 dagar om det föreligger *synnerliga skäl*. Arbetsgruppen anför att den restriktivitet som gäller för sjukpenning i dessa fall skall gälla även för förlängd sjukpenning. Detta framgår emellertid inte av den föreslagna lagtexten varför det finns en uppenbar risk att regelverket kommer att bli ytterst otydligt vad avser den bortre parentesens.

För att upprätthålla förutsägbarheten och tydligheten bör istället möjligheten att införa en ersättning som faller utanför ramen för sjukförsäkringen övervägas i dessa fall, mot bakgrund av att sjukpenningdagarna är uttömda och rätt till sjukersättning inte föreligger.

SVENSKT NÄRINGSLIV

Christer Ågren